

*Цап Поліна Владимівна
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня;
Сухорукова Анна Леонідівна,
кандидат наук з державного управління, доцент
Миколаївський національний аграрний університет*

ЕКОНОМІЧНИЙ ТИСК: МАЛИЙ БІЗНЕС ПІД ВПЛИВОМ ІНФЛЯЦІЇ

Під час повномасштабної війни Україна зіткнулася з великою кількістю проблем, що охоплюють різні сфери — від демографічної до енергетичної. Стан економіки є одним з найгостріших питань на порядку денному.

У 2022 році інфляція в Україні зростає до максимуму за останні шість років, її рівень досяг близько 26,6%, що було викликано значними руйнуваннями інфраструктури, скороченням обсягу виробництва, порушенням логістичних ланцюгів, девальвацією гривні, ростом вартості енергоресурсів і виробничих витрат [1]. Такі економічні виклики мають найбільший вплив на домогосподарства та малий бізнес.

Протягом 2023–2024 років темпи інфляції почали знижуватися, і станом на осінь 2024 року вона перебуває на рівні близько 8,6% у річному вимірі [2]. Така стабілізація пов'язана з адаптацією економіки до нових умов, підтримкою від міжнародних партнерів та зростанням виробництва певних товарів.

Малий бізнес, який є важливою частиною української економіки, особливо вразливий до такої дестабілізації.

Ринкові умови у військовий час є вкрай невизначеними, що ускладнює планування й організацію діяльності. Вони виникають ризики дебіторської заборгованості, тобто нездатність або затримки платежів від контрагентів, а також кадровий дефіцит. Він є наслідком мобілізаційних процесів та міграційним рухом населення.

Інфляція впливає на купівельну спроможність населення. Через інфляцію та економічну нестабільність реальні доходи споживачів знизилися, що призводить до скорочення попиту на товари та послуги. Більшість людей спрямовують свої витрати на найнеобхідніші потреби, що особливо відчутно для малого бізнесу в сегментах роздрібної торгівлі та послуг [3].

Інфляція у поєднанні з військовими діями створює подвійний тиск на малий бізнес, впливаючи на всі етапи його діяльності.

Постачальники, стикаючись із власними підвищеними витратами, змушені піднімати ціни на товари, що призводить до зростання собівартості продукції малого бізнесу. Це ускладнює можливість утримувати стабільні ціни та зберігати конкурентоспроможність.

Відчутні підвищення на вартість енергоносіїв та логістичних витрат. Особливо значно зросли витрати на паливо, що робить логістику дорожчою. У зв'язку з руйнуванням інфраструктури багато шляхів постачання змінилися, а обсяги перевезень зменшилися, що також відображається на вартості доставки [4, 5].

Підвищення процентних ставок через інфляцію ускладнює залучення кредитів, особливо для малого бізнесу, який часто покладається на позикові кошти для підтримки операційної діяльності. Дорогі кредити стають недоступними, що обмежує можливості для розвитку та інвестицій.

Через війну і економічні виклики уряд запроваджує нові податкові та регуляторні зміни, що можуть вплинути на витрати підприємств. Деякі з них можуть створювати додаткові навантаження.

Проте попри всі труднощі, українці продовжують працювати в існуючих військових умовах. Підприємці намагаються підлаштовувати свій асортимент товарів і послуг до актуальних потреб споживачів, шукають шляхи оптимізації витрат і нові ринки збуту; активно впроваджують соціальні мережі, як маркетинговий інструмент для збільшення впізнаваності бренду; використовують впровадження акцій, для підтримки попиту, залучення нових клієнтів та для збереження лояльності постійних [6].

Отже, малий бізнес знаходиться у важких умовах тиску. Його виживання під час війни та інфляції вимагає адаптивності, інноваційності та стратегічного підходу. Важливо зберігати зв'язок із клієнтами та реагувати на їх потреби, що дозволить не лише пережити кризу, але й знайти нові можливості для розвитку.

Список використаних джерел:

1. Монетарна політика: інфляційний звіт. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/report> (дата звернення: 27.10.2024).
2. Індекс інфляції (2000-2024). Ставки, індекси, тарифи. *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 27.10.2024).
3. Гречко, О. Ю., & Марков, В. С. Вплив інфляційних процесів на діяльність підприємств. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2024. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-01> (дата звернення: 27.10.2024)
4. Poltorak A., Khrystenko O., Sukhorukova A., Moroz T., Sharin O. Development of an integrated Approach to assessing the impact of innovative development on the level of financial security of households. *Eastern-European of Enterprise Technologies*, 2022, 1 (13-115). P. 103-112.
5. Arabov, N., Sukhorukova, A., Voloshyna-Sidei, V., Khomitov, K., Nasimov, D., Ismailov, B., & Bakayev, Z. (2023). Assessment of the efficiency of public-private partnership in the service sector. *E3S Web of Conferences*, 452, 05028.
6. Малий бізнес під час кризи – проблеми та рішення. *COI*. URL: <https://coi.ua/blog/Green-sheep/how-small-businesses-can-adapt-and-thrive-despite-crises-in-key-economic-sectors/> (дата звернення: 29.10.2024).